

Tillämpningsanvisningar för omställningsstöd och pension för förtroendevalda (OPF-KR25)

Region Gävleborg

(datum) Antogs av Regionstyrelsen

Innehåll

Tillämpningsanvisningar för omställningsstöd och pension för förtroendevalda (OPF-KR25)	1
Region Gävleborg.....	1
1. Allmänt	3
1.1 OPF-KR.....	3
1.2 Vilka förmåner har en förtroendevald rätt till?	4
1.3 Pensionsmyndighet.....	4
2. Omställningsstöd.....	4
2.1 Aktiva omställningsinsatser.....	4
2.2 Ekonomiskt omställningsstöd	5
2.3 Förlängt ekonomiskt omställningsstöd.....	8
2.4 Samberäkning av kvalifikationstid för omställningsstöd	10
3. Pensionsbestämmelser	10
3.1 Situationer då pensionsbestämmelser inte gäller.....	10
3.2 Avgiftsbestämd ålderspension	10
3.3 Sjukpension	11
3.4 Efterlevnadsskydd.....	11
4. Familjeskydd	12
4.1 Rätt till familjeskydd	12

1. Allmänt

Landstingsfullmäktige beslutade den 17 juni 2014 att anta Sveriges Kommuner och Landstings förslag till bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda, OPF-KL 14. Landstingsfullmäktige beslutade även att landstingsstyrelsen är pensionsmyndighet.

Regionfullmäktige beslutade 2019 att anta förändrade rekommendationer i enlighet med OPF-KL 18 att gälla från och med den 1 januari 2019.

Nuvarande rekommendation från Sveriges Kommuner och Regioner innebär att anta ny bestämmelse om omställningsstöd och pensioner OPF-KR 25 med tillhörande bilaga.

Regionfullmäktige beslutade den datum månad år att anta SKR:s rekommendation och beslutade att OPF-KR25 ska gälla från och med den 1 januari 2026

1.1 OPF-KR

OPF-KR 25 gäller för förtroendevalda som tidigare omfattats av OPF-KL 14 och/eller OPF-KL 18 eller som tillträdde vid valet 2018 och senare och inte tidigare omfattats av PBF eller PRF-KL i kommunen, regionen eller kommunalförbundet.

Dessutom omfattas förtroendevalda som för tidigare uppdrag i Region Gävleborg saknar rätt till visstidspension, sjukpension eller ålderspension enligt gällande pensionsregelverk, och vars uppdrag efter införandet av OPF-KR minskar till mindre än 40 procent omfattas av OPF-KR

OPF-KR 25 är indelat i fyra kapitel:

1. Inledande bestämmelser

2. Omställningsstöd

- o Aktiva omställningsinsatser
- o Ekonomiskt omställningsstöd
- o Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

3. Pensionsbestämmelser

- o Avgiftsbestämd ålderspension
- o Sjukpension
- o Efterlevandeskydd

4. Familjeskydd

1.2 Vilka förmåner har en förtroendevald rätt till?

Förtroendevald med sammanlagda uppdrag på minst 40 procent

- Omfattas av samtliga ovanstående förmåner.

Fritidspolitiker – med sammanlagda uppdrag under 40 procent

- Omfattas av avgiftsbestämd ålderspension och efterlevandeskydd.

1.3 Pensionsmyndighet

Regionstyrelsen är pensionsmyndighet i Region Gävleborg och har till uppgift att tolka och tillämpa OPF-KRs regler.

Genom dessa tillämpningsanvisningar ger pensionsmyndigheten i uppgift till pensionshandläggare att inom OPF-KRs regler och dessa tillämpningsanvisningars ramar

- Beräkna, besluta och utbetala ekonomiskt och aktivt omställningsstöd
- Genom upphandlad pensionsadministratör beräkna, besluta och utbetala pensionsförmåner och familjeskydd
- Lämna information till och inhämta information/uppgifter från förtroendevalda för att kunna beräkna och besluta om rätt ersättning
- Ta fram informationsmaterial och blanketter och revidera dessa vid behov

Om tolkningen av tillämpningsanvisningarna eller reglerna i OPF-KR är oklara ska pensionsmyndigheten fatta beslut i ärendet.

2. Omställningsstöd

2.1 Aktiva omställningsinsatser

Rätt till aktiva omställningsinsatser enligt OPF-KR

Nedanstående villkor ska vara uppfyllda:

- Uppdrag på sammanlagt minst 40 % i Region Gävleborg.
- Minst 4 års sammanhängande uppdragstid i Region Gävleborg vid avgången.
- Inte uppnått motsvarande i LAS 32 a § angiven ålder vid avgången.
- Den förtroendevalde ska själv aktivt verka för att få ett nytt arbete.

Aktiva omställningsinsatser

- Förtroendevald ska erbjudas möjlighet till aktiv omställningsinsats på liknande sätt som gäller för anställda i Region Gävleborg.
- Omställningsfonden uppdras att hantera den förtroendevaldes omställning. Om den förtroendevalde önskar annan lösning fattar pensionsmyndigheten beslut i varje enskilt fall. Kostnad motsvarande ett (1) prisbasbelopp exklusive moms.
- Maxtid 12 mån.

Ansökan

- Förtroendevald ska lämna skriftlig ansökan till Region Gävleborg om aktiv omställningsinsats senast 3 månader efter avgången från uppdraget.
- Om annan omställningsinsats än Omställningsfonden ska den förtroendevalde själv i ansökan ange vilken typ av aktiv omställningsinsats som önskas och uppskattad kostnad för denna.
- Blankett för ansökan finns hos pensionshandläggare.

Beslut

- Pensionshandläggare fattar beslut i varje enskilt fall inom kostnadsramen.
- Kostnad faktureras Region Gävleborg.

Information

- Pensionshandläggare ska i samband med att den förtroendevalde avgår från uppdraget informera om reglerna för aktiva omställningsinsatser

2.2 Ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till ekonomiskt omställningsstöd enligt OPF-KR

Nedanstående villkor ska vara uppfyllda:

- Uppdrag i Region Gävleborg på sammanlagt minst 40 %.
- Minst 1 års sammanhängande uppdragstid i Region Gävleborg vid avgången.

- Inte uppnått motsvarande i LAS 32 a § angiven ålder vid avgången.
- Den förtroendevalde ska själv aktivt verka för att få ett nytt arbete.

Regler för ekonomiskt omställningsstöd enligt OPF-KR

- Varje år i uppdraget ger rätt till utbetalning i 3 månader av ekonomiskt omställningsstöd.
- Maximal utbetalningstid är 3 år.
- Utbetalningarna kan ske som längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.
- Ekonomiskt omställningsstöd per år beräknas på det genomsnittliga månadsarvodet x 12 under det senaste året.
- Storleken på omställningsstödet är 85 % år 1 och 2, och 60 % år 3.
- Under utbetalningsår 2 och 3 ska det ekonomiska omställningsstödet samordnas/minskas med förvärvsinkomst. Samordningen sker månadsvis. Från samordningen undantas dock först ett belopp som per månad räknat motsvarar 1/12 av gällande prisbasbelopp.
- Omställningsstödet upphör om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av uppdrag med sammanlagt minst 40 % av heltid hos kommun, landsting/region eller kommunalförbund, får uppdrag i Riksdagen eller regeringen eller får förvärvsarbete i minst motsvarande omfattning.
- För att få ekonomiskt omställningsstöd krävs egen aktivitet från den förtroendevalde i syfte att hitta annan försörjning. För att uppbära ekonomiskt omställningsstöd de två följande åren krävs som en egen aktivitet från den förtroendevalde att vara anmäld som arbetssökande på Arbetsförmedlingen. Den förtroendevalde ska uppvisa intyg att den är inskriven som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.
- Ekonomiskt omställningsstöd betalas ut månadsvis.

Ansökan

- Förtroendevald ska lämna skriftlig ansökan till Region Gävleborg om ekonomiskt omställningsstöd senast 3 månader efter avgången från uppdraget.
- Ansökan om ekonomiskt omställningsstöd och aktiv insats ska göras skriftligt enligt dessa anvisningar på en för detta ändamål framtagen blankett. Ansökan ska göras så fort det finns kännedom om att uppdraget ska upphöra, dock senast 3 månader efter avslutat uppdrag för att erhålla retroaktivitet. Om ansökan inkommer senare men inom ramtiden för utbetalningsperioden utgår ersättning för kvarvarande tid från och med den dag ansökan inkom.
- Ansökan görs på särskild blankett som finns hos pensionshandläggare.

Beslut

- Pensionshandläggare fattar beslut i varje enskilt fall om utbetalning av ekonomiskt omställningsstöd.

Egen aktivitet i syfte att hitta annan försörjning

- Under de första 3 månaderna med ekonomiskt omställningsstöd krävs ingen egen aktivitet i syfte att hitta annan försörjning.
- För tid därefter ska den förtroendevalde efter anmodan kunna visa/styrka att arbete har sökts fortlöpande under perioden.
- Om den förtroendevalde inte sökt arbete i tillräcklig omfattning, inte tagit erbjudet arbete eller deltagit i planerad utbildning, kan den förtroendevalde bli skyldig att återbetala hela eller delar av det utbetalda omställningsstödet.
- Beslut om återbetalning fattas av pensionsmyndigheten.

Samordning med förvärvsinkomst

- Under utbetalningsår 1 sker ingen inkomstsamordning.
- Under utbetalningsår 2 och 3 ska det ekonomiska omställningsstödet samordnas/minskas med förvärvsinkomst. Samordningen ska ske månadsvis. Innan samordningen görs undantas ett fribelopp motsvarande 1/12 av det aktuella prisbasbeloppet.
- Förtroendevald ska varje månad under utbetalningsår 2 och 3 lämna inkomstuppgift, senast den 10:e i månaden efter det att inkomsten betalats ut.
- Inkomstuppgift ska lämnas även de månader då förvärvsinkomst är noll kronor.
- Inlämnad inkomstuppgift är en förutsättning för att ekonomiskt omställningsstöd ska betalas ut. Om inkomstuppgift inte har lämnats in sker ingen utbetalning förrän inkomstuppgiften har kommit Region Gävleborg tillhanda.
- Utbetalning av ekonomiskt omställningsstöd sker i slutet av den månad då inkomstuppgift lämnats in.
- Blankett för inkomstuppgift finns hos pensionshandläggare.

Uppgiftsskyldighet

- Den förtroendevalde är skyldig att lämna de uppgifter Region Gävleborg begär och som behövs för att kunna bedöma rätten till och beräkna omställningsstöd.
- Den förtroendevalde är skyldig att till Region Gävleborg meddela ändrade inkomstförhållanden och uppvisa uppgift om aktuell förvärvsinkomst.

Information

- Pensionshandläggare ska i samband med att den förtroendevalde avgår från uppdraget informera om de regler som gäller för omställningsstöd och förlängt omställningsstöd.

2.3 Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till förlängt ekonomiskt omställningsstöd enligt OPF-KR

Nedanstående villkor ska vara uppfyllda:

- Uppdrag på sammanlagt minst 40 % i Region Gävleborg.
- Minst 8 års sammanhängande uppdragstid i Region Gävleborg vid avgången.
- Inte uppnått motsvarande i LAS 32 a § angiven ålder vid avgången.

Regler för förlängt ekonomiskt omställningsstöd enligt OPF-KR

- Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utbetalas till förtroendevald från den tidigaste uttagsåldern för allmän pension och endast i direkt anslutning till att det ekonomiska omställningsstödet upphör.
- Det förlängda omställningsstödet beviljas och betalas ut för 1 år i taget.
- Utbetalningarna kan ske längst t o m kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.
- Det förlängda omställningsstödet motsvarar 60 % av årsarvodet året innan avgångstidpunkten.
- Det förlängda omställningsstödet ska samordnas/minskas med förvärvsinkomst, inget fribelopp finns.
- Det förlängda omställningsstödet upphör om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av uppdrag med sammanlagt minst 40 % av heltid hos kommun, landsting/region eller kommunalförbund, får uppdrag i Riksdagen eller regeringen.
- För att få förlängt omställningsstöd krävs egen aktivitet från den förtroendevalde i syfte att hitta annan försörjning.
- Förlängt ekonomiskt omställningsstöd beräknas och betalas ut av Region Gävleborg.

Ansökan

- Förtroendevald ska lämna skriftlig ansökan till Region Gävleborg om förlängt ekonomiskt omställningsstöd, senast 3 månader innan rätten till förlängt omställningsstöd inträder.
- För fortsatt utbetalning fordras årsvis ansökan, senast 3 månader innan den nya utbetalningsperioden ska påbörjas.
- Blankett för ansökan finns hos pensionshandläggare.

Beslut

- Pensionshandläggare fattar beslut i varje enskilt fall om utbetalning av förlängt ekonomiskt omställningsstöd.
- Egen aktivitet i syfte att hitta annan försörjning
- Egen aktivitet i syfte att hitta annan försörjning krävs under hela den tid den förtroendevalde har rätt till förlängt omställningsstöd. En egen aktivitet från den förtroendevalde är att vara anmäld som arbetssökande på Arbetsförmedlingen. Den förtroendevalde ska uppvisa intyg att den är inskriven som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.
- I övrigt gäller samma regler som vid ekonomiskt omställningsstöd.

Samordning med förvärvsinkomst

- Det förlängda omställningsstödet ska samordnas/minskas med förvärvsinkomster under hela utbetalningstiden. Samordningen ska ske månadsvis. Det finns inget fribelopp.
- Samma regler om inlämning av inkomstuppgift gäller som vid ekonomiskt omställningsstöd.
- Blankett för ansökan hos pensionshandläggare.

Uppgiftsskyldighet

- Den förtroendevalde är skyldig att lämna de uppgifter Region Gävleborg begär och som behövs för att kunna bedöma rätten till och beräkna omställningsstöd.
- Den förtroendevalde är skyldig att till Region Gävleborg meddela ändrade inkomstförhållanden och uppvisa uppgift om aktuell förvärvsinkomst.

Information

- Pensionshandläggare ska i samband med att den förtroendevalde avgår från uppdraget informera om de regler som gäller för omställningsstöd och förlängt omställningsstöd

2.4 Samberäkning av kvalifikationstid för omställningsstöd

Om den förtroendevalde kommer från/går till uppdrag i kommun/landsting/region/kommunalförbund och i sådant uppdrag omfattas av OPF-KR kan pensionshandläggare besluta om samberäkning av kvalifikationstiden för omställningsstöd i individuellt fall då samberäkningen sker i samråd med aktuell kommun/landsting/region/kommunalförbund, och kostnaden belastar varje huvudman proportionellt till uppdragstidens längd.

I annat fall beslutar Pensionsmyndigheten om samberäkning av kvalifikationstid.

3. Pensionsbestämmelser

3.1 Situationer då pensionsbestämmelser inte gäller

Pensionsbestämmelserna gäller **inte** för förtroendevald som vid tillträdet av uppdrag i Region Gävleborg

- Har rätt att uppbära egenpension på grund av anställning.
- Har rätt att uppbära egenpension enligt PBF eller annat regelverk, på grund av uppdrag hos annan kommun/landsting/region/kommunalförbund eller riksdag och regering.
- Har uppnått motsvarande i LAS 32 a § angiven ålder vid tillträdet. (Om den i LAS 32 a § angivna åldern uppnås under mandatperioden omfattas den förtroendevalde av OPF-KR under mandatperioden då varje ny mandatperiod betraktas som ett nytt tillträde till uppdrag.)

Pensionsmyndigheten kan i särskilda fall besluta att OPF-KR ändå ska gälla.

3.2 Avgiftsbestämd ålderspension

- Region Gävleborg sätter årligen av pensionsavgifter, beräknade på den förtroendevaldes pensionsgrundande inkomst till en pensionsbehållning hos Region Gävleborg.
- Den förtroendevalde kan avstå en del av sitt arvode och i stället få motsvarande belopp tillgodoräknat i sin pensionsbehållning (s.k. arvodesväxling).
- Pensionsbehållningen kan tas ut som en månadsvis pension tidigast från den tidpunkt som gäller för uttag av allmän pension.

- Pensionen kan betalas ut livslångt eller som en engångsersättning om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 % av inkomstbasbeloppet året innan.
- Pensionen beräknas och betalas ut av den upphandlade pensionsadministratören efter begäran från Region Gävleborg.

Pensionsinformation

- Pensionshandläggare är ansvarig för att den förtroendevalde får skriftlig information om hans/hennes pensionsgrundande inkomst och avsättning till pensionsbehållning årligen.

Ansökan om avgiftsbestämd ålderspension

- Den förtroendevalde ska lämna skriftlig ansökan till pensionshandläggaren om utbetalning av avgiftsbestämd ålderspension, senast 3 månader före önskad utbetalning.
- Blankett för ansökan finns hos pensionshandläggare.

3.3 Sjukpension

- Sjukpension betalas ut under den tid den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt Socialförsäkringsbalken (SFB).
- Om rätten till sjuk- eller aktivitetsersättning upphör så upphör även rätten till sjukpension.
- Förtroendevald som avslutar uppdraget på grund av sjukdom har ett efterskydd i 270 kalenderdagar efter avgången. Efterskyddet innebär rätt till sjukpension om sjuk- eller aktivitetsersättning beviljas under efterskyddstiden. Rätten till efterskydd upphör om den förtroendevalde får nytt uppdrag eller anställning med pensionsrätt.
- Under tid med sjukpension ska Region Gävleborg fortsätta att sätta av pensionsavgifter för avgiftsbestämd ålderspension.
- Sjukpension beräknas och betalas ut av den upphandlade pensionsadministratören efter begäran från Region Gävleborg.

Ansökan om sjukpension

- Den förtroendevalde ska lämna skriftlig ansökan till pensionshandläggare om utbetalning av sjukpension, senast 3 månader efter beslutet om sjuk- eller aktivitetsersättning.
- Blankett för ansökan finns hos pensionshandläggare.

3.4 Efterlevnadsskydd

- Pensionsbehållningen innehåller ett obligatoriskt efterlevandeskydd.

- Efterlevandeskyddet innebär att pensionsbehållningen betalas ut till förmånstagare enligt OPF-KR, om den förtroendevalde avlider.
- Efterlevandeskyddet kan väljas bort inför att utbetalningen av pensionsbehållningen ska påbörjas.
- Efterlevandeskyddet beräknas och betalas ut av den upphandlade pensionsadministratören efter begäran från Region Gävleborg.

Ansökan om att välja bort efterlevandeskydd

- Den förtroendevalde ska samtidigt med ansökan om utbetalning av avgiftsbestämd ålderspension, på samma blankett, skriftligen ange om efterlevandeskyddet ska upphöra.

Ansökan om utbetalning av efterlevandeskydd

- I händelse av den förtroendevaldes dödsfall ska förmånstagare skriftligen ansöka till pensionshandläggare om utbetalning av efterlevandeskydd.
- Ansökan ska ske senast 6 månader efter inträffat dödsfall.
- Blankett för ansökan finns hos pensionshandläggare.

Information om efterlevandeskydd

- Pensionshandläggaren ska informera den förtroendevalde om reglerna för efterlevandeskyddet enligt ovan, i samband med avgång från uppdraget.

4. Familjeskydd

4.1 Rätt till familjeskydd

- Familjeskydd kan betalas ut till efterlevande vuxen och barn i samband med förtroendevalds dödsfall.
- Familjeskydd beräknas och betalas ut av den upphandlade pensionsadministratören efter begäran från Region Gävleborg.

Ansökan om familjeskydd

- I händelse av den förtroendevaldes dödsfall ska förmånstagare skriftligen ansöka till pensionshandläggare om utbetalning av familjeskydd.
- Ansökan ska ske senast 6 månader efter inträffat dödsfall.
- Blankett för ansökan finns hos pensionshandläggare.

Information om familjeskydd

- Pensionshandläggare ska informera den förtroendevalde om reglerna för familjeskyddet enligt ovan, i samband med avgång från uppdraget.